

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 420. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357025504/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

skrækkelig Lyst jeg dog har til dette Kød, jeg føler det alierede paa Tungen, mærker, hvor saftigt det møder min Gane . . .» Han vil rask gribe til; i det Øjeblik raaber Drengen: Fader! Fader! og hurtigt sætter den Gamle sig til sin Bog.

Helt imod Slutningen bliver der midt under den Guds-tjeneste, som Ridderne af den hellige Grav afholder, rettet et Udfald mod de Romantikere, som ikke mener det alvorligt med deres Religiositet. En Rejsende siger: «Jeg vil befri den hellige Grav fra Tyrkernes Magt.» Herpaa svarer en af Digterens Yndlingsfigurer: «Gør det først, sig det saa!» og derefter følger denne utroligt udramatiske Parentes: «(Den Rejsende vender sig beskæmmet bort og drager ud i den vide Verden og taler om Kristendom med Tusinder af Ord, men hans Ord har ikke det evige Livs Kraft, fordi hans Kærlighed er uden Gerning; fra ham stammer alle de nye poetiske Kristne, jeg taler om dem, der kun er Kristne i deres Digte).» Naar endogsaa Digterens «Jeg» dukker op i en Indskudssætning midt i Skuespillet, saa er den dramatiske Form egenlig ikke at betragte som eksisterende. Saa vidt er selv Tieck og Hoffmann aldrig gaaede.

Den tyske Romantik har kun frembragt to virkelige Dramatikere, Zacharias Werner og Heinrich v. Kleist, og af disse to er atter den sidste den uden al Sammenligning fremragende, ja han er i Besiddelse af saa rige poetiske Evner, at man uden Betænkning kan stille ham øverst blandt alle Skolens Digtere. Han besidder fremfor Nogen en bestemt og plastisk Form og han har en Patos, som man end ikke finder hos Goethe. Det Bedste, han har skrevet, er sjælfuldt, inderligt og brændende sanseligt, og Formen dog i de ypperste Værker fast og uden Udsmykning. Kleist er Tysklands Mérimée, og et Studium af hans Ejendommelighed vil vise os, hvad den tysk-romantiske Aandsretning kunde gøre ud af en Mérimée. Vi vil se, hvorledes den nøjagtigt bestemte Form i hans Geni gennembrydes af det romantisk-poetiske Vanvid.

Tredive Skridt fra Wannsee ved Berlin, halvtresindstyve Skridt fra Kroen ligger en Gravsten med Indskrift: Heinrich von Kleist.

Der skød den 20. November 1811 Tysklands dalevende største Digter af den yngre Slægt, 34 Aar gammel, først en Veninde, saa sig selv med to sikre Pistolskud. Man har tidligere troet, at et roligt Venskab forenede de to. I Aaret 1873 kom imidlertid

de mellem dem vekslede Breve for Dagen, hvis usunde Lidenskabelighed tyder paa, at de nærrede en fra begge Sider lige overophidset Følelse for hinanden og at begges Forstand var angreben. Kleist tiltaler Veninden, Fru Henriette Vogel, med Udtryk som «min Jette, mit Alt, mine Slotte, Agre, Enge og Vinbjerge, mit Livs Sol, mit Bryllup, mine Børns Daab, mit Sørgepil, mit Ry, min Skytsengel, min Kerub og Seraf!», medens hun svarer: «Mit Værn og Værge, mit Sværd, mit Spyd, mit Panser, mit Skjold» og deslige.

Saavidt var det tilsidst efter mangfoldige og mangeaarige Ulykker kommet med denne udkaarne Aand.

*Heinrich v. Kleist* var af adelig Slægt, udgaet fra en gammel præstisk Officersfamilie, der i det attende Aarhundrede havde frembragt en Digter, og han havde allerede som ung Fændrik gjort et Felttog med, da den militære Stand blev ham forhadt og den uklare Følelse af hans overordenlige Evner drev ham til at forsøge sig som Videnskabsdyrker. Han begyndte 1799 at studere ved Universitetet i hans Fødeby Frankfurt an der Oder. Her fordybede han sig i Filosofi, Matematik, gamle Sprog, og levede tiltrods for sin Ungdom et Liv i grublende Alvor, ganske indadvendt i stum Lidenskabelighed. Paa kejtet, næsten pedantisk Maade stræbte han at opdrage sin Søster og uddanne sin Forlovede til at forstaa ham. I det følgende Aar forlod han Frankfurt for i Berlin at studere videre. Allerede tidligt udviklede der sig hos ham en skæbnesvanger Drift til i ethvert Anliggende at sætte Alt paa ét Kort; hans Biograf Wilbrandt har træffende sammenlignet hans Karakter med Werthers: som Werther havde han Sjælens mørke Utilfredsstillethed, det tunge Blod, den bitre Indesluttehed, en ligesom med Hænder gribende og befølede Indbildningskraft, Forstandens indædte Grublen, den stadige Dvælen ved alt Kvalfuldt, Følelsens brusende Overstrømmen.

Da Troen paa hans Digterkald vaagnede hos ham, vovede han i lang Tid ikke at røbe sig for sine Nærmeste; han fjernede sig, isolerede sig for at vinde Klarhed over sine Evner. Da for første Gang Planen til en Digtning spirede i ham, forekom det ham, som smilede «noget som jordisk Lykke» ham imøde for Fremtiden. Dristig og voldsom som han var, haabede han straks ved første Forsøg at kunne frembringe et Mesterværk. Forsøget mislykkedes for den umodne Begynder. Da han et Aar senere fattede Planen til det Sørgepil, der skulde sysselsætte ham hele